

СТУДИЈСКИ БОРАВЦИ

Иван ЛАКОВИЋ

ИЗВЈЕШТАЈ О СТУДИЈСКОМ БОРАВКУ У САД 14. 06 – 21. 08. 2008.

Након окончања највећег дијела архивских истраживања, везаних за тему докторске дисертације «Војна сарадња Југославије и САД 1948 – 1960» у релевантним архивима у Београду, методолошка правила су налагала да се прије приступања писању прегледају и извори друге стране, односно, грађа америчке провенијенције. Пошто је организација овог истраживања била скопчана са великим бројем материјално-финансијских проблема, од велике помоћи ми је било и то што сам примљен на семинар Универзитета George Washington у главном граду САД о архивским истраживањима, а који је требао да представља полазну основу за даљи архивски рад у Америци. Речени семинар (Summer institute on conducting archival researches - SICAR), у трајању од 14.06 до 20.06.2008. омогућио ми је не само упознавање са великим бројем америчких стручњака из области Хладног рата, већ ми је приближио и систем процедура, правила, могућности и недостатака најважнијих америчких архивских институција. Истраживања, која сам започео по завршетку семинара, своју успјешност и резултате су умногоме догодала времену проведеном на њему.

Након SICAR-а је наступио период стандардног истраживачког процеса, током којег сам прегледао и фотографисао грађу у National Archives and Records Administration (NARA), Manuscript Division of Library of Congress (MDLC) и National Security Archive (NSA). Иако вријеме од два мјесеца може изгледати дуго, сусрет са монументалношћу архивских фондова поменутих институција је убрзо показао да је истина сасвим другачија. За истраживача, навиклог на балканске услове и схватања рада у архивима, ово вријеме је представљало сусрет са струком у њеном најбољем свијетлу, са архивским режимом какав се само може пожељети и истраживачким могућностима чији се пуни дијапазон само

могао наслутити. Тек након два мјесеца сам располагао са око 15000 електронских и штампаних копија докумената, као најбоље замисливе противтеже, контроле и коректива грађи сакупљеној у Београду.

Ова документа представљају само кап у мору могућности америчких архива, који што због материјалних немогућности, али често и несхватљиве незаинтересованости наших историчара, остају ван свих праваца архивских истраживања. Нажалост, ако такав тренд ускоро не буде промијењен, неизмјерно богатство њихових фондова ће и даље за нас остајати неискоришћено, а на штету и по квалитет наших научних достигнућа, и по схватање и познавање методологије модерног историографског рада. Упркос великом броју снимљених докумената, више него довољних за успјешно сагледавање временског оквира теме, остаје утисак да је наведени рад представљао тек траг на површини, рад који иако значајан, има смисла само ако прерасте у систематски напор који ће у наредним годинама представљати основу новог отварања према Западу, и према ризницама његовог знања, а то ће водити према другачијој слици нашег поднебља и стварати представу што се у њима чува.

у Подгорици,
21.10.2008.